

Apskats

Nr. **10**

LV

**Eiropas Ogļu
un tērauda kopiena:
likvidācija notiek
saskaņā ar plānu,
taču finansējums
pētniecībai vairs nav
ilgtspējīgs**

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

2019

Saturs

	Punkts
Kopsavilkums	I–V
Ievads	01–06
ERP apskata tvēruma un pieeja	07–11
Likvidējamās EOTK kopējie darbības rezultāti	12–14
Likvidācija ir gandrīz pabeigta	15–17
Aktīvu pārvaldības ienesīgums krasi samazinājās procentu likmju krišanās dēļ	18–24
Ogļu un tērauda pētniecības finansēšanas modelis ir sevi izsmēlis	25–29
Ogļu un tērauda pētniecības fonds: atsevišķa pētniecības programma ES ietvaros	30–36
Secinājums	37–40
Glosārijs	
ERP darbinieku grupa	

Kopsavilkums

I Eiropas Ogļu un tērauda kopiena (EOTK) beidza darbību, kā paredzēts, 2002. gada 23. jūlijā. Visi aktīvi un pasīvi, kas pastāvēja šajā beigu datumā, tika nodoti Eiropas Kopienai, un Komisijai tika uzticēta atbildība par finanšu operāciju pabeigšanu un likvidējamās EOTK citu aktīvu pārvaldību. Aktīvu pārvaldībā iegūtie tīrie ieņēmumi tika izmantoti vienīgi ES ogļu un tērauda pētniecības projektu finansēšanai.

II Šajā apskatā ir analizēta finanšu operāciju pabeigšana, citu aktīvu pārvaldība, kā arī loģiskais pamatojums, ko piemēroja ES projektiem ogļu un tērauda pētniecības jomā.

III Lai gan pirms līguma termiņa beigām EOTK uzņēmās ilgtermiņa saistības, likvidācijas process ir gandrīz pabeigts, un ir palikušas vienīgi nebūtiskas summas.

IV Gadu gaitā EOTK kapitāls palielinājās līdz 1,5 miljardiem EUR. Taču apstākļos, kad procentu likmes ir zemas, ienākumi no ieguldījumiem krasi samazinājās. Līdz ar to ogļu un tērauda pētniecības projektu finansēšanu balstīt uz aktīvu pārvaldībā iegūtajiem neto ieņēmumiem vien vairs nav ilgtspējīgs risinājums.

V Tomēr ir vērojama tendence saskaņot ogļu un tērauda pētniecības projektu pārvaldību ar citiem pētniecības projektiem, ko finansē no ES pētniecības pamatprogrammām, un sekmēt inovāciju virzītu ilgtspējīgu izaugsmi.

Ievads

01 Eiropas Ogļu un tērauda kopienu (EOTK) izveidoja uz piecdesmit gadiem ar EOTK līgumu, ko 1951. gada 18. aprīlī Parīzē parakstīja Beļģija, Vācija, Francija, Itālija, Luksemburga un Nīderlande. Tas stājās spēkā 1952. gada 23. jūlijā, un tā termiņš beidzās, kā paredzēts, 2002. gada 23. jūlijā.

02 2002. gada 24. jūlijā visi EOTK aktīvi un pasīvi, kas pastāvēja līguma beigu datumā, tika nodoti Eiropas Kopienai. Kad 2003. gada 1. februārī stājās spēkā Nicas Līgums, šos aktīvus un pasīvus nodeva Eiropas Savienībai ar atpakaļejošu spēku no 2002. gada 24. jūlija.

03 Ņemot vērā vēlmi izmantot šos līdzekļus pētniecībai ogļrūpniecības un tērauda rūpniecības nozarēs, Eiropadome Nicas sanāsmē nolēma pievienot ES Līgumiem Protokolu¹, kurā ietvēra turpmāk uzskaitītos īpašos noteikumus.

- a) Likvidējamās EOTK aktīvu un pasīvu tīro vērtību uzskata par aktīviem, kas paredzēti pētniecībai ar ogļrūpniecību un tērauda rūpniecību saistītās nozarēs.
- b) Pēc EOTK likvidācijas pabeigšanas minētos aktīvus dēvē par “Ogļu un tērauda pētniecības fonda aktīviem” (OTPF).
- c) Ieņēmumi no šiem aktīviem veidos Ogļu un tērauda pētniecības fondu, un tos izmantos tikai pētniecībai, ko veic ar ogļrūpniecību un tērauda rūpniecību saistītās nozarēs, bet kas nav paredzēta pētniecības pamatprogrammā.
- d) Padome, saņēmusi Eiropas Parlamenta piekrišanu, saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru pieņem vajadzīgos īstenošanas noteikumus. Konkrēti, Padome pēc Komisijas priekšlikuma pieņem daudzgadu finanšu pamatnostādnes attiecībā uz Ogļu un tērauda pētniecības fonda aktīvu pārvaldīšanu, kā arī tehniskas pamatnostādnes attiecībā uz Ogļu un tērauda pētniecības fonda pētniecības programmu.

¹ Protokols Nr. 37 par EOTK līguma izbeigšanās finansiālajām sekām un par Eiropas Ogļu un tērauda pētniecības fondu.

04 Kopš Nicas Līguma stāšanās spēkā Padome ir pieņēmusi šādus īstenošanas noteikumus:

- a) lēmumu par EOTK līguma izbeigšanās finansiālajām sekām un par Eiropas Ogļu un tērauda pētniecības fondu²;
- b) lēmumu, ar ko nosaka daudzgadu finanšu pamatnostādnes likvidējamās EOTK aktīvu pārvaldīšanai un Ogļu un tērauda pētniecības fonda aktīvu pārvaldīšanai, pabeidzot likvidāciju³;
- c) lēmumu, ar ko paredz daudzgadu tehniskās pamatnostādnes Ogļu un tērauda pētniecības fonda pētniecības programmai⁴, kuru atcēla ar lēmumu par Ogļu un tērauda pētniecības fonda pētījumu programmas pieņemšanu un par daudzgadu tehniskajām pamatnostādnēm šai programmai⁵.

05 Šajā kontekstā Komisija (ECFIN ĢD⁶) bija atbildīga par:

- a) to aizdevumu un aizņēmumu finanšu operāciju pabeigšanu, kuras vēl pastāv pēc EOTK līguma termiņa beigām⁷, un
- b) likvidējamās EOTK citu aktīvu pārvaldību⁸.

06 Katru gadu šo aktīvu tīrie ieņēmumi Eiropas Savienības vispārējā budžetā tika paredzēti Ogļu un tērauda pētniecības fonda finansēšanai. Šo fondu pārvalda Komisija (RTD ĢD⁹).

² Padomes 2003. gada 1. februāra Lēmums 2003/76/EK (OV L 29, 5.2.2003., 22. lpp.), kas grozīts ar Padomes 2018. gada 16. aprīļa Lēmumu (ES) 2018/599 (OV L 101, 20.4.2018., 1. lpp.).

³ Padomes 2003. gada 1. februāra Lēmums 2003/77/EK (OV L 29, 5.2.2003., 25. lpp.), kas grozīts ar Padomes 2008. gada 15. septembra Lēmumu 2008/750/EK (OV L 255, 23.9.2008., 28. lpp.)

⁴ Padomes 2003. gada 1. februāra Lēmums 2003/78/EK (OV L 29, 5.2.2003., 28. lpp.).

⁵ Padomes 2008. gada 29. aprīļa Lēmums 2008/376/EK (OV L 130, 20.5.2008., 7. lpp.)

⁶ ECFIN ĢD – Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts.

⁷ Padomes Lēmums 2003/76/EK, 1. pants.

⁸ Padomes Lēmums 2003/76/EK, 2. pants.

⁹ RTD ĢD: Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāts.

ERP apskata tvērums un pieeja

07 Galvenie iemesli šā apskata sagatavošanai bija tas, ka lēmums par EOTK likvidāciju tika pieņemts pirms vairāk nekā piecpadsmit gadiem un šis process vēl turpinās, kā arī fakts, ka līdz šim nav notikusi īpaša pārskatīšana, atskaitot ikgadējo ERP veikto revīziju papildus ikgadējai ārēja privāta revidenta veiktajai revīzijai.

08 Šis apskats būs noderīgs Eiropas Parlamentam, Eiropadomei un Eiropas Komisijai, kuras ir galvenās ieinteresētās personas EOTK likvidācijas procesā.

09 Apskata uzmanības centrā ir procedūras, ko piemēroja aizdevumu un aizņēmumu finanšu operāciju pabeigšanai un citu aktīvu pārvaldīšanai pēdējos trīs finanšu gados (2016., 2017. un 2018. g.). Tajā ir analizēts arī pamatojums līdzekļu mērķiezīmēšanai ES pētniecības programmu kontekstā.

10 Šis apskats neaptver visas ECFIN ĢD īstenotās aktīvu pārvaldīšanas darbības, bet aprobežojas ar pakalpojumiem, kas tiek sniegti likvidējamai EOTK. Tas neattiecas arī uz Komisijas (RTD ĢD) īstenoto Ogļu un tērauda pētniecības fonda pārvaldību.

11 Pārskatīšana nav revīzija. Informācija un dokumenti, kas ir būtiski šā apskata tvērumā, tika iegūti Komisijas iesniegto pārvaldības ziņojumu un revīzijas ziņojumu pārbaudēs, kā arī aptaujājot Komisijas amatpersonas ECFIN un RTD ģenerāldirektorātos.

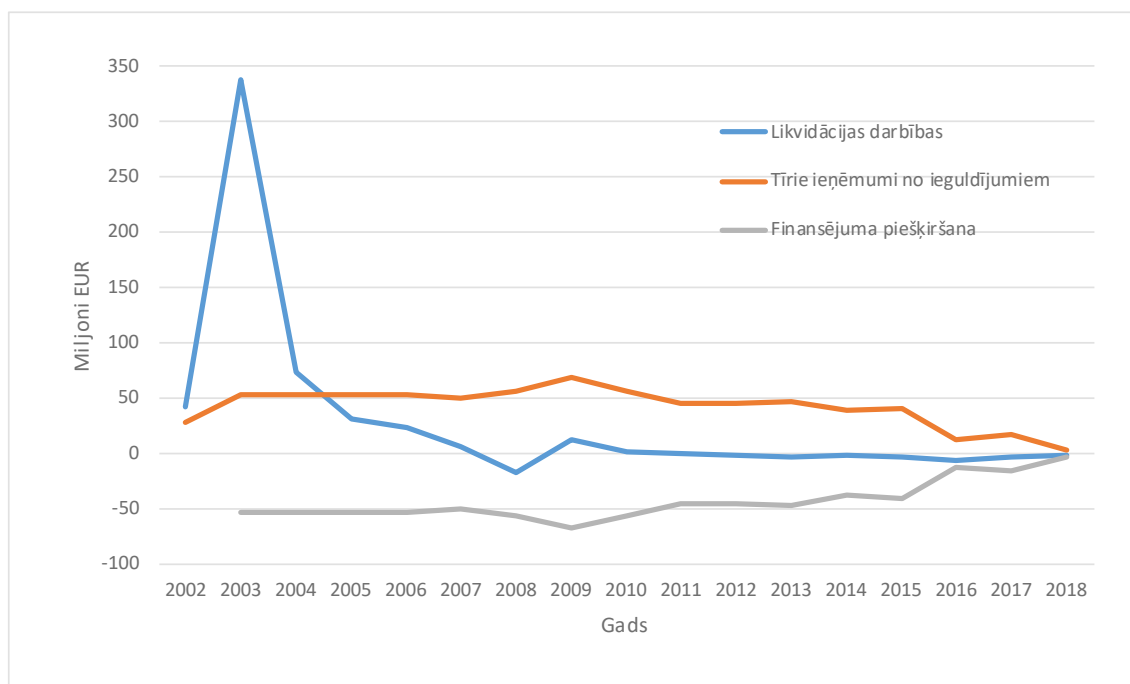
Likvidējamās EOTK kopējie darbības rezultāti

12 Likvidējamās EOTK kapitāla vērtība 2002. gada jūlijā bija 420 miljoni EUR. 2005. gadā pēc izmaiņām grāmatvedības metodēs šī vērtība palielinājās par 389 miljoniem EUR. Pēc ES paplašināšanās kārtām 2004., 2007. un 2013. gadā jaunās dalībvalstis papildināja aktīvus, un to kopējais ieguldījums sasniedza 212 miljonus EUR.

13 Likvidējamās EOTK aktīvu kopējie rezultāti ik gadu atšķiras atkarībā no likvidācijas darbību virzības, aktīvu pārvaldības darbību rezultātiem un Ogļu un tērauda pētniecības fonda finansēšanas. 2018. gada beigās likvidējamās EOTK kapitāls bija 1,5 miljardi EUR.

14 Likvidējamās EOTK darbības rezultātu vēsturisks pārskats ir sniegts [1. attēlā](#).

1. attēls. Likvidējamās EOTK darbības rezultāti (2002.–2018. g.)

Avots: Likvidējamās EOTK finanšu pārskati.

Likvidācija ir gandrīz pabeigta

15 EOTK uzņēmās ilgtermiņa saistības līdz Līguma termiņa beigām 2002. gadā. Tās ir jāizpilda pat tad, ja Līguma termiņš ir beidzies. Līdz ar to EOTK likvidācijas darbību rezultātā neatmaksātie aizdevumi samazinājās tikai pakāpeniski. Saskaņā ar maksāšanas grafiku aizdevumu portfelis samazinājās no 964 miljoniem EUR 2002. gadā līdz 95,2 miljoniem EUR 2018. gada beigās. Pēdējo minēto summu veido turpmāk uzskaitītie komponenti¹⁰.

- a) Eiropas Investīciju bankai (EIB) Lielbritānijas mārčiņās izsniegto divu aizdevumu atlikums, neatmaksātā summa – 92 miljoni EUR. Šie aizdevumi tika izsniegti kā parāda vērtspapīri un tika pilnībā atmaksāti 2019. gada jūlijā.
- b) To aizdevumu atlikums, kuri tika izsniegti sociālajām mājām ogļu un tērauda nozarēs strādājošiem, izmantojot finanšu starpniekus, neatmaksātā summa – 2,4 miljoni EUR. Pēdējos aizdevumus piešķīra 1998. gadā, un tie tiks atmaksāti līdz 2024. gadam.
- c) Atlikums no darbiniekiem izsniegtajiem aizdevumiem mājokļa iegādei, neatmaksātā summa – 0,8 miljoni EUR. Šos aizdevumus pārvalda Komisijas Atalgojuma un individuālo tiesību birojs (*PMO*). Pēdējos šāda veida aizdevumus piešķīra 2002. gada jūnijā, un to termiņš beigsies 2027. gadā.

16 Pēc EOTK darbības pārtraukšanas pakāpeniski samazinājās arī aizņēmumi un parādi – no 742 miljoniem EUR 2002. gada jūlijā līdz 92 miljoniem EUR 2018. gada beigās. Atlikusī summa attiecas uz diviem Lielbritānijas mārčiņās izsniegtiem aizņēmumiem, kuri bija saistīti ar aizdevumiem EIB un kuru termiņš pienāca 2019. gada jūlijā.

17 Vēsturisks atskats EOTK darbībās liecina, ka no 2012. gada līdz 2018. gadam aizdevumu un aizņēmumu operāciju pabeigšana nesa 22,2 miljonu EUR zaudējumus, ko izraisīja aizdevumu piespiedu pārstrukturēšana un kas vidēji gadā bija 3,2 miljoni EUR.

¹⁰ Avots: Likvidējamās EOTK finanšu pārskati 2018. gada 31. decembrī.

Aktīvu pārvaldības ienesīgums krasi samazinājās procentu likmju krišanās dēļ

18 Ja likvidējamās EOTK aktīvi nav nepieciešami saistību izpildei, tos iegulda, lai nodrošinātu ilgtermiņa rentabilitāti. Ieguldījuma mērķis ir panākt pēc iespējas augstākus droši iegūstamus ienākumus¹¹.

19 Padomes izstrādātajās ieguldījumu stratēģijas pamatnostādņēs¹² ir noteikts, ka EOTK aktīvi jāiegulda tā, lai nodrošinātu to, ka vajadzības gadījumā līdzekļi ir pieejami, vienlaikus gūstot pēc iespējas augstākus ienākumus.

20 Ieguldījumu stratēģija tika atspoguļota darbības stratēģijā, kura savukārt bija virzīta uz to, lai būtu nodrošināta gan pieejamība, gan drošība. Ik gadu tiek veikta ekonomiskā analīze un tiek novērtēti dažādi atšķirīgi scenāriji. Tā ir kopīga integrēta pieeja, ko Komisija (ECFIN ĢD) piemēro visiem tās pārvaldībā esošajiem portfeļiem, ne vien likvidējamajai EOTK, bet arī, piemēram, *BUFI* fondam, ESIF un *PGF*¹³. Likvidējamās EOTK portfelis, sākot no lēmumu pieņemšanas līdz īstenošanai, tiek pārvaldīts saskaņā ar tādu pašu darbības kārtību (attiecībā uz darbiniekiem vai rīkiem) kā citas aktīvu pārvaldības pilnvaras, kas uzticētas Komisijai (ECFIN ĢD).

21 Tomēr zemās procentu likmes, kas ir spēkā kopš 2013. gada, ir negatīvi ietekmējušas aktīvu pārvaldības rezultātus. 2018. un 2019. gadā procentu ieņēmumi no termiņnoguldījumiem, naudas tirgus instrumentiem un valsts obligācijām, kas nodrošina līdzekļu pieejamību un ieguldījumu drošību, bija ievērojami zemāki.

22 Lai novērtētu aktīvu pārvaldības rezultātus, Komisija (ECFIN ĢD) izmanto etalonrādītāju. Šo rādītāju veido dinamisks indeksu grozs, kas atspoguļo likvidējamās EOTK portfeļa aktīvu kategorijas un termiņus. Iegūtie rezultāti vienmēr pārsniedza

¹¹ Padomes Lēmums 2003/76/EK, 2. pants.

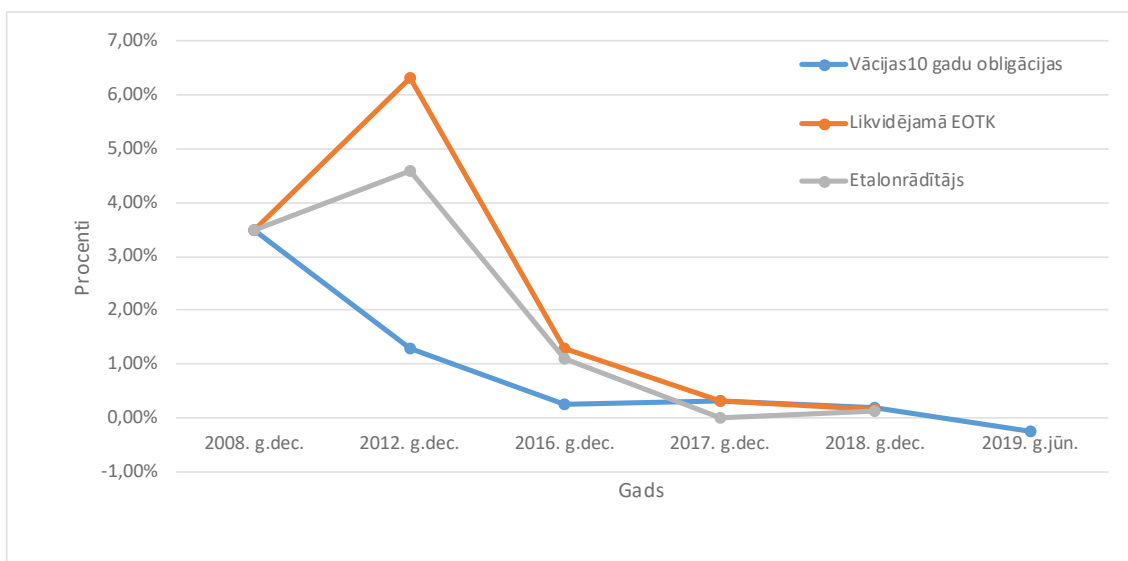
¹² Padomes Lēmums 2003/77/EK.

¹³ *BUFI* fonds (budžeta naudas sodu fonds, ko veido iekasētās soda naudas saistībā ar konkurences lietām), ESIF (Eiropas Stratēģisko investīciju fonds) un *PGF* (pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" dalībnieku garantiju fonds).

attiecīgo etalonrādītāju. Tomēr minēto iemeslu dēļ radušos ienākumu tīrā summa bija ļoti sarukusi.

23 Etalonrādītāja dinamika, likvidējamās EOTK aktīvu pārvaldības rezultāti, kā arī Vācijas desmitgadu obligāciju ienesīgums (tas ir tipisks etalonrādītājs vidēja termiņa valsts obligācijām) ir atspoguļots **2. attēlā**. 2019. gada jūnijā Vācijas desmitgadu obligāciju ienesīgums noslīdēja zem 0 %.

2. attēls. Likvidējamās EOTK aktīvu rezultāti

Avots: Likvidējamās EOTK finanšu pārskati, ECB.

24 Reizi piecos gados Komisija atkārtoti vērtē likvidējamās EOTK aktīvu pārvaldības finanšu pamatnostādņu darbību un efektivitāti un, ja vajadzīgs, ierosina grozījumus. Pēdējā novērtēšanā, kuras rezultāti tika publicēti 2018. gada martā, tika konstatēts, ka ieņēmumi no aktīvu pārvaldības samazinās un ir jāierosina finanšu pamatnostādņu grozījumi. Tomēr 18 mēnešus pēc šā novērtējuma Padomei nav iesniegts neviens grozījumu priekšlikums.

Ogļu un tērauda pētniecības finansēšanas modelis ir sevi izsmēlis

25 Saskaņā ar 1. panta 2. punktu ES Līgumiem pievienotajā Protokolā Nr. 37 Ogļu un tērauda pētniecības fondu finansē ieņēmumi no likvidējamās EOTK aktīviem. Tīros ieņēmumus, kas radušies n gada laikā, dara pieejamus ES budžetā n+2 gadā, un tos izmanto vienīgi pētniecībai ogļrūpniecības un tērauda rūpniecības nozarēs¹⁴. Lai iespēju robežās novērstu svārstības, ko pētniecības finansēšanā varētu radīt izmaiņas finanšu tirgos, izmanto izlīdzināšanas pasākumu¹⁵.

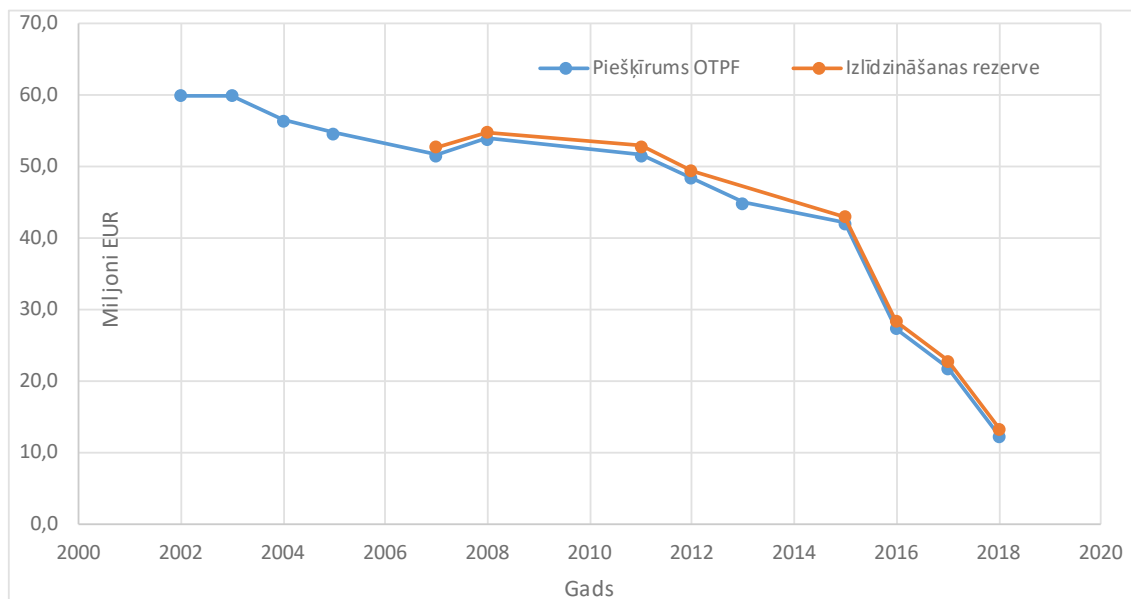
26 Tā kā samazinājās ieņēmumi no aktīvu pārvaldības, 0805. budžeta pozīcijas papildināšana ar tīrajiem ieņēmumiem un izlīdzināšanas rezervēm kritās no 42 miljoniem EUR 2017. gadā līdz 22 miljoniem EUR 2019. gadā. Spriežot pēc ieņēmumiem 2018. gadā, šajā budžeta pozīcijā 2020. gadā būs aptuveni 12 miljoni EUR. 2020. gadam piešķirtie 12 miljoni EUR ietvers trīs miljonus EUR no aktīvu pārvaldībā iegūtajiem tīrajiem ieņēmumiem 2018.gadā un deviņus miljonus EUR, kas pārskaitīti no izlīdzināšanas rezerves. Šī rezerve ir samazinājusies no 55 miljoniem EUR 2008. gada beigās līdz 22,9 miljoniem EUR 2017. gada beigās un 13,4 miljoniem EUR 2018. gada beigās. Dinamika ir atspoguļota **3. attēlā**.

¹⁴ 6113. budžeta pozīcija "Ieņēmumi no ieguldījumiem, kas paredzēti Lēmuma 2003/76/EK 4. pantā – Piešķirtie ieņēmumi".

Izdevumi: 0805. budžeta pozīcija "Ogļu un tērauda pētniecības fonda pētniecības programma".

¹⁵ Pielikums Padomes 2003. gada 1. februāra Lēmumam 2003/76/EK (OV L 29, 5.2.2003., 22. lpp.).

3. attēls. Piešķirumi Ogļu un tērauda pētniecības fondam un no izlīdzināšanas rezerves (2002.–2018. g.)

Avots: Likvidējamās EOTK gada pārskati.

27 Komisija uzskata, ka Ogļu un tērauda pētniecības fonda pētniecība programmu sekmīgai īstenošanai nepieciešams vismaz 40 miljonu EUR ikgadējs finansējums. Pašreizējos procentu likmju apstākļos šo summu nav iespējams uzturēt ar aktīvu pārvaldības ieņēmumiem vien.

28 Saskaņā ar 4. panta 5. punktu Padomes 2003. gadā pieņemtajā lēmumā par izpildes pasākumiem Ogļu un tērauda pētniecības fonda atsauktās saistības nonāca atpakaļ likvidējamās EOTK aktīvos. Šo lēmumu grozīja 2018. gadā¹⁶, lai atceltās saistības darītu pieejamas izdevumiem Ogļu un tērauda pētniecības fonda ietvaros, tostarp tiem, kas veikti kopš 2002. gada 24. jūlija. Tādējādi tiek sagādāti papildu līdzekļi 52 miljonu EUR apmērā, kas atrisinās minētā fonda finansējumu 2018., 2019. un 2020. gadā. Tomēr ar šo pasākumu nepietiks, lai nodrošinātu ilgtspējīgu Ogļu un tērauda pētniecības fonda finansējumu pēc 2020. gada pašreizējos apstākļos, kad procentu likmes ir ļoti zemas.

29 Līdztekus problēmām, kuras saistītas ar ieņēmumu samazināšanos, Fondu, iespējams, negatīvi ietekmēs sekas, ko izraisīs Apvienotās Karalistes sāktā izstāšanās no Eiropas Savienības. Konkrēti, 145. pantā izstāšanās nolīguma projektā par turpmākajām attiecībām starp Apvienoto Karalisti un ES dalībvalstīm ir noteikts:

¹⁶ Padomes 2018. gada 16. aprīļa Lēmums (ES) 2018/599 (OV L 101, 20.4.2018., 1. lpp.), ar kuru groza Padomes Lēmumu 2003/76/EK (OV L 29, 5.2.2003., 22. lpp.).

“Savienībai ir saistības pret Apvienoto Karalisti par tās daļu likvidējamās Eiropas Ogļu un tērauda kopienas neto aktīvos 2020. gada 31. decembrī, kas izmaksājama piecos vienādos gada maksājumos, ko veic ik gadu 30. jūnijā, sākot ar 2021. gada 30. jūniju.”

Ogļu un tērauda pētniecības fonds: atsevišķa pētniecības programma ES ietvaros

30 Ogļu un tērauda pētniecības fonds atbalsta pētniecības projektus ogļrūpniecības un tērauda rūpniecības nozarēs. Šie projekti attiecas uz ražošanas procesiem, resursu pielietojumu, izmantošanu un pārstrādi, darba drošību, vides aizsardzību, kā arī CO₂ emisijām, kas rodas ogļu un tērauda ražošanā¹⁷.

31 Fonda īstenoto projektu piemēri ir minēti **1. izcēlumā**.

1. izcēlums. Ogļu un tērauda pētniecības fonda projektu piemēri

Opti-mine

Šis projekts ir paredzēts, lai demonstrētu procesa optimizāciju, kas ļauj paaugstināt ogļu raktuvju lietderību un drošību ar elektroniski integrētas informācijas un sakaru tehnoloģijas palīdzību.

HUGE2

Pazemes ūdens nesējslāņu piesārņojuma izpēte un potenciāla indīgu un sprādzienbīstamu gāzu noplūde apkārtesošajos noslāņojumos. Projekta mērķis bija atrast praktiskus risinājumus potenciālo noplūžu novēršanai ar reaktīvu barjeru palīdzību.

Oncord

To procesu izpratne, kuri notiek zemas kvalitātes kurināmā un ogļu līdzsadedzināšanas laikā.

HISARNA B un C

Jauna dzelzs ražošanas metode ar ļoti zemām CO₂ emisijām un tiešu ogļu un rūdas izmantošanu.

GREENEAF2

Biomases produktu kā fosilo ogļu aizstājēja izmantošana elektriskā loka krāsnī.

¹⁷ https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/research-fund-coal-and-steel-rfcs_en.

ACE-PICK

Inovatīvs oglekļa tērauda un nerūsējošā tērauda elektrolītiskas dekapēšanas process, kas ir daudz efektīvāks par tradicionālo apstrādi, proti, īsāks dekapēšanas laiks, nav nepieciešamas svaigas ķīmikālijas un mazāka ietekme uz vidi.

HIPEBA

Šā projekta ietvaros tika izstrādātas drošākas un konkurētspējīgākas ceļa norobežojumu sistēmas, kurās izmantots augstas veiktspējas tērauds.

PUC

Šā projekta laikā tika pētīti kvalitātes un finansiālie ieguvumi, ko sniedz pastāvīga izstrādājumu vienveidības uzraudzība tērauda rūpniecībā.

Avots: Eiropas Komisija, RTD ĢD.

32 Ogļu un tērauda pētniecības fonds papildina citus Eiropas finanšu instrumentus pētniecības un inovācijas jomā, taču saskaņā ar 1. panta 2. punktu ES Līgumiem pievienotajā Protokolā Nr. 37 tas nav iekļauts ES pētniecības pamatprogrammās. Saskaņā ar 4. panta 2. punktu Padomes 2003. gadā pieņemtajā lēmumā par izpildes pasākumiem arī finansējuma sadalījums ir saglabājies tāds pats: 27,2 % piešķir ar ogļēm saistītai izpētei un 72,8 % ar tēraudu saistītai izpētei.

33 Lai nodrošinātu papildināmību ar Septīto pamatprogrammu, kas izveidota 2006. gada decembrī¹⁸, Ogļu un tērauda pētniecības fonda pētniecības programmu pieņēma vienlaikus ar daudzgadu tehnisko pamatnostādņu pārskatīšanu 2008. gada aprīlī¹⁹. Lai nodrošinātu saskaņu un papildināmību ar pamatprogrammu “Apvārsnis 2020”, kas izveidota 2013. gada decembrī²⁰, Ogļu un tērauda pētniecības fonda pētniecības programmu un daudzgadu tehniskās pamatnostādnes tika vēlreiz grozītas 2017. gada maijā²¹. Tomēr šie grozījumi tika pieņemti vairāk nekā trīs gadus pēc pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” sākuma.

¹⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra Lēmums Nr. 1982/2006/EK (OV L 412, 30.12.2006., 1. lpp.).

¹⁹ Padomes 2008. gada 29. aprīļa Lēmums 2008/376/EK.

²⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 11. decembra Regula (ES) Nr. 1291/2013 (OV L 347, 20.12.2013., 104. lpp.).

²¹ Padomes 2017. gada 29. maija Lēmums (ES) 2017/955, ar kuru groza Lēmumu 2008/376/EK (OV L 144, 7.6.2017., 17. lpp.).

34 Komisija (RTD ĢD) pārvalda Ogļu un tērauda pētniecības fonda programmu, izmantojot vairāku augsta līmeņa ekspertu grupu palīdzību:

- a) Ogļu un tērauda komiteja (*COSCO*), kurā ir pārstāvētas visas dalībvalstis;
- b) Ogļu konsultatīvā grupa (OKG) un Tērauda konsultatīvā grupa (TKG), kurā ietilpst eksperti, kas pārstāv rūpnieciskos ražotājus un lietotājus, pētniecības centrus un akadēmiskās aprindas, un
- c) septiņas tehniskās grupas (TG)²², kuras uzrauga sāktos projektus, novērtē projektu rezultātus un sniedz atbalstu Komisijai un citām konsultatīvām grupām.

35 Ogļu un tērauda pētniecības fonda programmas un pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" galvenās iezīmes ir salīdzinātas [1. tabulā](#).

1. tabula. Ogļu un tērauda pētniecības fonda programmas un pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" satvara salīdzinājums

	Juridiskais pamats	Finansējums	Darbība		
			Konsultācijas	Pārvaldība	Izvērtējums
Ogļu un tērauda pētniecības programma	Padomes 2003. gada 1. februāra Lēmums 2003/76/EK (OV L 29, 1.2.2003.).	Īpašam mērķim iezīmēti ieņēmumi, kas iegūti konkrētu aktīvu pārvaldībā	Līdzīga komiteju procedūra un salīdzinošā izvērtēšana	Līdzīga dalība un izmaksu noteikumi	Līdzīgi vērtēšanas kritēriji
Pētniecības pamatprogramma "Apvārsnis 2020"	Regula (ES) Nr. 1291/2013, ar ko izveido pētniecības un inovācijas pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" (OV L 347, 20.12.2013., 109. lpp.).	Pētniecības budžets			

Avots: ERP.

36 Ogļu un tērauda pētniecības fonda pētniecības programmas novērtējuma ziņojumā 2013. gadā secināts, ka tā ir efektīvi sekmējusi attiecīgo nozaru ekonomisko ilgtspēju. Šajā ziņojumā Fonda projektu radītie ieguvumi ir iedalīti sešās galvenajās kategorijās²³:

- finansiālā atdeve: samazinātas izmaksas, paaugstināta produktivitāte, enerģijas un izejmateriālu ietaupījumi, kā arī tirgus daļu palielināšanās;
- labvēlīga ietekme uz vidi;
- veselības un drošības jautājumi;

²² TKG 21. sanāksmes protokols, 5.12.2018.: saskaņā ar Ogļu un Tērauda konsultatīvo grupu ieteikumiem un *COSCO* apstiprinājumu 2018. gadā Komisija nolēma samazināt tehnisko grupu skaitu no 12 uz 7.

²³ Ogļu un tērauda pētniecības fonda pētniecības programmas novērtējuma ziņojums, Pētniecības un inovācijas ĢD, 2013. g., 80. lpp.

- zināšanu pilnveidošana, tostarp modelēšana;
- inovatīvu lietotņu izstrādāšana;
- risinājumi ogļu un tērauda labākai izmantošanai.

Secinājums

37 No 2002. gada līdz 2018. gadam likvidējamās EOTK kapitāls palielinājās no 420 miljoniem EUR līdz 1,5 miljardiem EUR. Likvidācijas process ir gandrīz pabeigts, un 2019. gada beigās ir palikušas vienīgi nebūtiskas aizdevumu summas (sk. **15.**–**17.** punktu).

38 Šīs summas, kas pieejamas ieguldījumiem, pārvaldīja Komisija saskaņā ar apstiprinātajām ieguldījumu pamatnostādņēm un tām, ko piemēro citiem Komisijas pārziņā nodotiem portfeļiem (ECFIN ĢD) (sk. **18.**–**20.** punktu). Taču, tā kā procentu likmes ir zemas, aktīvu pārvaldības ienesīgums pašlaik ir ļoti niecīgs – tikai trīs miljoni EUR 2018. gadā (sk. **21.**–**23.** punktu).

39 Pašreizējos procentu likmju apstākļos Ogļu un tērauda pētniecības fonda finansēšanu balstīt uz aktīvu pārvaldībā iegūtajiem ieņēmumiem vien nav ilgtspējīgs risinājums (sk. **25.**–**29.** punktu). Daudz gadu finanšu pamatnostādņu pārskatīšana, kas vēl nav pabeigta, sniedz iespēju no jauna izvērtēt Ogļu un tērauda pētniecības fonda mērķi (sk. **24.** punktu). Finanšu pamatnostādņu pārskatīšanu nedrīkst atlikt, un tās laikā jārod atbilde uz jautājumu, kā likvidējamās EOTK kapitālu varētu padarīt produktīvu ES pētniecības pamatprogrammu ietvaros.

40 Nesenās tendences liecina par apsveicamiem centieniem ciešāk integrēt Ogļu un tērauda pētniecības fondu ES pētniecības pamatprogrammu sistēmā un saskaņot ar to, kā arī par ilgtspējīgu izaugsmi, ko virza inovācija (sk. **30.**–**36.** punktu). Šī integrēšana ļaus iekļaut atbalstu pētniecībai ogļrūpniecības un tērauda rūpniecības nozarēs ES pētniecības pamatprogrammās, tādējādi vienkāršojot pētniecības finansējuma pārvaldību.

Šo ziņojumu 2019. gada 3. septembra sēdē Luksemburgā pieņēma IV apakšpalāta, kuru vada Revīzijas palātas loceklis *Alex BRENNINKMEIJER*.

Revīzijas palātas vārdā –

Priekšsēdētājs
Klaus-Heiner LEHNE

Glosārijs

Atalgojuma un individuālo tiesību birojs (PMO)

Eiropas Komisijas departaments, kurš nosaka, aprēķina un izmaksā ES iestāžu darbinieku algas un citas finanšu tiesības.

Budžeta naudas sodu fonds (BUFI)

To izveidoja 2010. gadā, un ar tā starpniecību Komisija pārvalda provizoriski iekasētos naudas sodus un tos iegulda konkrētu kategoriju finanšu instrumentos.

Eiropas Investīciju banka (EIB)

Tā ir ES banka, kas pieder ES dalībvalstīm un pārstāv to intereses. Tā cieši sadarbojas ar citām ES iestādēm, lai īstenotu ES politiku.

Eiropas Ogļu un tērauda kopiena (EOTK)

Kopējs 1952. gadā izveidots ogļu un tērauda tirgus ar mērķi regulēt piegādes, piekļuvi, izcenojumus un darba apstākļus, lai sekmētu nodarbinātību, ekonomikas izaugsmi un starptautisko tirdzniecību. Šajā organizācijā apvienojās sešas dalībvalstis (Beļģija, Vācija, Francija, Itālija, Luksemburga un Nīderlande), un tā bija ES iestāžu priekštece.

Likvidācija

Juridiskas personas likvidēšana, kuras laikā slēdz tās finanšu operācijas, pārdod vai nodod tās aktīvus un starp partneriem, akcionāriem vai tiem, kam tiek nodoti aktīvi, sadala radušos ieņēmumus.

Likvidējamās EOTK darbības rezultāti

Likvidējamās EOTK kopējos darbības rezultātus ietekmē tās finanšu operāciju izbeigšanas rezultāti, tīrie ieņēmumi no ieguldījumiem un ogļu un tērauda pētniecības projektu finansēšana.

Ogļu un tērauda pētniecības fonds (OTPF)

To izveidoja 2002. gadā, lai turpinātu Eiropas Ogļu un tērauda kopienas gūtos panākumus, un šis fonds atbalsta inovatīvus projektus ES ogļrūpniecības un tērauda rūpniecības drošības, efektivitātes un konkurētspējas sekmēšanai.

ERP darbinieku grupa

Šo ziņojumu sagatavoja ERP locekļa *Alex Brenninkmeijer* vadītā IV apakšpalāta, kuras pārziņā ir to izdevumu jomu revīzija, kas attiecas uz tirgu regulējumu un konkurētspējīgu ekonomiku. Darba uzdevumu vadīja ERP loceklis *Alex Brenninkmeijer*, un viņam palīdzēja locekļa biroja vadītājs *Raphael Debets*, biroja atašejs *Di Hai*, atbildīgais vadītājs *John Sweeney* un darbuzdevuma vadītājs *Marc Hertgen*; lingvistisko atbalstu sniedza *Richard Moore*.

No kreisās: *John Sweeney*, *Alex Brenninkmeijer*, *Marc Hertgen*, *Raphael Debets*.

Apskatā tiek vērtēts, vai Eiropas Ogļu un tērauda kopienas (EOTK) likvidācija notiek efektīvi. Process ir gandrīz pabeigts, un EOTK kapitāls ir palielinājies līdz 1,5 miljardiem EUR. Tomēr ogļu un tērauda pētniecības finansējums vairs nav ilgtspējīgs, jo pašreiz finanšu tirgos procentu likmes ir zemas.

Šajā apskatā ir sniegti fakti un analīze, bet tas nav revīzijas rezultātu apkopojums.

EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tālrunis: +352 4398-1

Uzziņām: eca.europa.eu/lv/Pages/ContactForm.aspx

Timekļa vietne: eca.europa.eu

Twitter: @EUAuditors

© Eiropas Savienība, 2019

Lai izmantotu vai reproducētu fotoattēlus vai citus materiālus, uz kuriem neattiecas Eiropas Savienības autortiesības, atļauja jālūdz tieši autortiesību īpašniekam.

**EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA**